

Benchmarkrapport boekjaar 2012

Stichting voor primair onderwijs

Inhoudsopgave

	pagina
1. Algemeen	2
2. Leeswijzer	3
3. Groepsindeling	4
4. Kengetallen	5
5. Balans	14
6. Resultatenrekening	18
7. Leerlingenaantallen	21

1. Algemeen

Voorwoord

Voor u ligt rapport met de benchmarkresultaten over het boekjaar 2012. Het is nu het tweede jaar dat wij een vergelijkend onderzoek hebben uitgevoerd naar de financiële gegevens van onderwijsinstellingen binnen ons klantenbestand. Wij hopen dat dit rapport u inzicht geeft in belangrijke financiële ontwikkelingen in de onderwijssector.

Gebruik van landelijke data

Voor de uitvoering van het benchmarkonderzoek hebben wij in hoofdzaak gebruik gemaakt van de jaarrekeninggegevens. Daarnaast hebben wij dit jaar meer gebruik gemaakt van landelijke gegevens, zoals deze worden gepubliceerd door DUO. Hierdoor kunnen wij om de landelijke ontwikkelingen met betrekking tot leerlingenaantallen en de personeelsformatie bij onze analyses te betrekken. Analyses van een aantal specifieke onderwerpen, zoals de ICT-uitgaven en de schoonmaakkosten hebben wij dit jaar niet gemaakt. Gebleken is dat de verwerking van deze posten in de jaarrekening op zeer verschillende wijze wordt uitgevoerd, wat een goede vergelijking in de weg staat.

Groepsindeling voor een betere vergelijkbaarheid

Om een goede mogelijk te maken hebben wij de gegevens van de instellingen gegroepeerd naar min of meer vergelijkbare omvang van de leerlingenpopulatie. Wij beseffen dat vergelijkbaarheid afhankelijk is van meerdere factoren, zoals schooltype(n) en vestigingslocatie(s). Het opdelen van instellingen in groepen op basis van dergelijke criteria leidt echter tot een te grote versnippering. Overigens hebben wij in tegenstelling tot vorig jaar de informatie van alle groepen in het rapport opgenomen, zodat u de gegevens van uw instelling ook kunt vergelijken met onderwijsinstellingen die een kleinere dan wel grotere omvang hebben.

De inhoud van het rapport

De eerste drie hoofdstukken geven een algemene toelichting op het uitgevoerde onderzoek. In het vierde hoofdstuk geven wij inzicht in de ontwikkeling van de financiële positie aan de hand van de bekende kengetallen, zoals solvabiliteit, current-ratio, weerstandsvermogen en dergelijke. In het vijfde hoofdstuk staan wij stil bij een aantal balansposten. In het zesde hoofdstuk richten wij ons op de staat-van-baten-en-lasten. De (landelijke) ontwikkelingen van de leerlingaantallen, waarbij wij ook de gegevens van het primair onderwijs betrokken hebben, zijn toegelicht in hoofdstuk zeven.

Benchmark boekjaar 2013

Om in de toekomst op een doelmatige wijze verdiepende analyses per kostensoort te kunnen uitvoeren hebben wij de nodige inspanningen geleverd om verschillen in de wijze van verantwoorden te kunnen harmoniseren. Wij zijn daarbij echter afhankelijk van gegevens die niet direct uit de jaarrekening af te leiden zijn. Daarom overwegen wij om u in een volgend jaar meer te betrekken bij de aanlevering van gegevens als aanvulling op de jaarrekening. Daarmee spreken wij onze ambitie uit om een verdere kwaliteitsverbetering van onze benchmark te realiseren.

2. Leeswijzer

In dit benchmarkrapport wordt gebruik gemaakt van tabellen en vergelijkingen. Onderstaand wordt aangegeven hoe deze zijn opgebouwd en wat met de benamingen/begrippen wordt bedoeld.

Totaal

De gegevens die gerubriceerd staan onder totaal betreffen de gegevens die zijn ontleend aan alle instellingen binnen de benchmark.

Groep

De gegevens die gerubriceerd staan onder 'groep I', tot en met 'groep V' betreffen de gegevens van de instellingen conform de indeling naar de omvang van de leerlingenpopulatie.

Instelling

De gegevens die gerubriceerd staan onder 'instelling' betreffen de gegevens van uw onderwijsinstelling.

Gemiddelde

In de vergelijkingen wordt het gemiddelde van de groep en de benchmark vermeld.

Kwartielen

De uitkomsten zijn verdeeld in kwartielen. Dit betreft een statistische methode om de uitkomsten te groeperen in vier gelijke delen. De verdeling wordt aangeduid met minimum (de laagste waarde) het eerste kwartiel (op het 25e percentiel van de uitkomst), het tweede kwartiel (op het 50e percentiel van de uitkomst), het derde kwartiel (op het 75e percentiel van de uitkomst) en het maximum (de hoogste waarde).

Aantal leerlingen

Als maatstaf voor het aantal leerlingen gelden de peildata 1 oktober 2011 en 1 oktober 2012; het aantal leerlingen op deze data is vermenigvuldigd met respectievelijk 7/12 en 5/12. De verdeling 7/12 en 5/12 duidt op de verdeling van de schooljaren 2011/2012 en 2012/2013. Het leerlingenaantal op beide peildata is ontleend aan de database van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, zoals deze beschikbaar gesteld wordt door DUO.

Kleurgebruik grafieken

In dit rapport zijn enkele grafieken opgenomen die een weergave geven van alle instellingen binnen de benchmark. Het kleurgebruik bij de grafieken en tabellen dient als volgt te worden geïnterpreteerd:

- de rode kolom is uw instelling;
- de blauwe kolom betreffen de gegevens per groep;
- de groene kolom betreffen de gegevens van het totaal.

Het is mogelijk dat bij de lijn van de individuele instelling (deels) niet zichtbaar is. Dit kan voorkomen als de uitkomsten een sterke afwijking hebben met de benchmark.

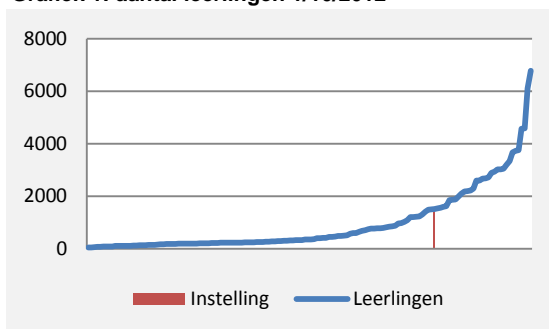
3. Groepsindeling

Om de resultaten van uw instelling te vergelijken met andere instellingen die een vergelijkbaar leerlingaantal hebben, zijn alle instellingen uit de benchmark opgedeeld in een vijf groepen.

Tabel 1: groepsindeling

	Aantal
Groep 1: tot en met 250 leerlingen	57
Groep 2: 251 tot en met 750 leerlingen	40
Groep 3: 751 tot en met 1.500 leerlingen	21
Groep 4: 1.501 tot en met 3.000 leerlingen	24
Groep 5: meer dan 3.000 leerlingen	14
Aantal instellingen binnen de benchmark	156
Aantal leerlingen van uw instelling:	1.510
Uw instelling valt in groep:	IV

Grafiek 1: aantal leerlingen 1/10/2012

Tabel 2: leerlingaantallen

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal	Landelijk
Gemiddeld aantal leerlingen	1.510	165	418	1.041	2.109	4.280	1.016	1.454

Uit bovenstaand overzicht kan afgeleid worden het aantal instellingen en het gemiddeld aantal leerlingen per groep."

4. Kengetallen

Solvabiliteit 1

Het kengetal solvabiliteit 1 wordt berekend met de volgende formule:

$$\text{eigen vermogen} / \text{totaal vermogen}$$

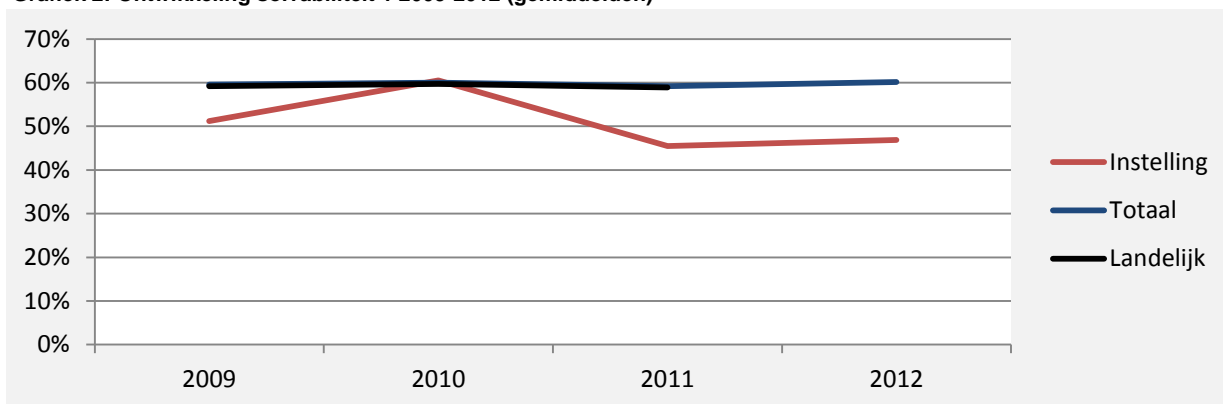
Tabel 3: Kwartaalresultaten

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal
Uitkomst	47%						
Minimum		-38%	-13%	34%	32%	38%	-38%
1e kwartiel		52%	59%	51%	56%	49%	52%
2e kwartiel		67%	70%	65%	65%	53%	66%
3e kwartiel		80%	79%	73%	70%	58%	76%
Maximum		91%	87%	78%	83%	76%	91%

Tabel 4: Ontwikkeling solvabiliteit 1 2009-2012 (gemiddelden)

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal	Landelijk
2009	51%	59%	62%	62%	56%	58%	60%	59%
2010	61%	60%	59%	63%	60%	57%	60%	60%
2011	45%	58%	60%	60%	63%	54%	59%	59%
2012	47%	58%	63%	62%	63%	55%	60%	

Grafiek 2: Ontwikkeling solvabiliteit 1 2009-2012 (gemiddelden)

Toelichting

- Voor solvabiliteit 1 zijn door de Inspectie van het Onderwijs geen normen gesteld. Over het algemeen wordt een norm gehanteerd tussen 25% tot 40%.
- In de afgelopen jaren is de solvabiliteit 1 ondanks lagere resultaten nauwelijks afgenomen. Kennelijk zijn de afnames van het eigen vermogen gepaard gegaan met een afname van het balanstotaal.

Solvabiliteit 2

Het kengetal solvabiliteit 2 wordt berekend met de volgende formule:
(eigen vermogen + voorzieningen) / totaal vermogen

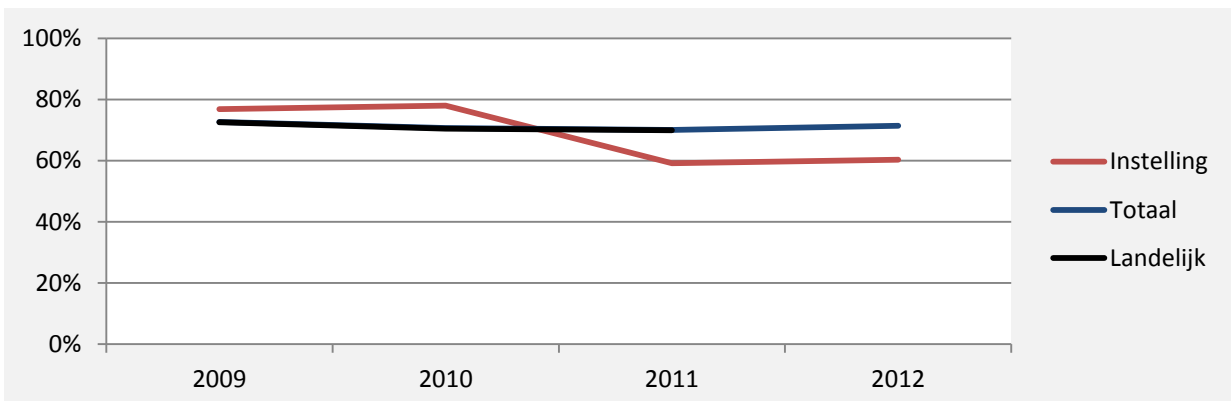
Tabel 5: Kwartaalresultaten

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal
Uitkomst	60%						
Minimum		-35%	-3%	56%	58%	56%	-35%
1e kwartiel		60%	71%	70%	67%	62%	64%
2e kwartiel		80%	79%	76%	73%	67%	76%
3e kwartiel		87%	85%	84%	78%	73%	84%
Maximum		92%	94%	92%	88%	83%	94%

Tabel 6: Ontwikkeling solvabiliteit 1 2009-2012 (gemiddelden)

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal	Landelijk
2009	77%	71%	73%	77%	71%	73%	73%	73%
2010	78%	70%	70%	76%	71%	68%	71%	70%
2011	59%	68%	71%	74%	72%	67%	70%	70%
2012	60%	69%	73%	76%	73%	68%	71%	

Grafiek 2: Ontwikkeling solvabiliteit 2 2009-2012 (gemiddelden)

Toelichting

- De inspectie hanteert voor solvabiliteit 2 een signaleringsnorm van 30% als minimumwaarde. Uw instelling heeft een uitkomst van 60%.
- Solvabiliteit 2 is de afgelopen jaren over het algemeen licht afgenomen. Deze afname heeft zich bij met uitzondering van groep IV ongeveer in dezelfde mate voorgedaan. Bij de instellingen die zijn opgenomen in groep IV is solvabiliteit 2 iets toegenomen. In 2012 is bij alle groepen een herstel van de solvabiliteit 2 te zien.

Rentabiliteit

Het kengetal rentabiliteit wordt berekend met de volgende formule:

$$\text{rentabiliteit} = \frac{\text{bedrijfsresultaat}}{\text{totaal baten}}$$

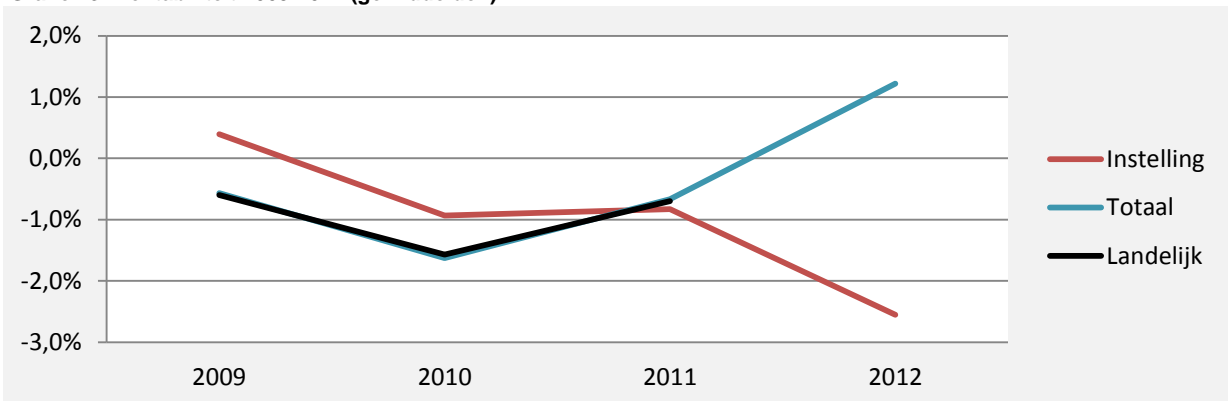
Tabel 7: Kwartaalresultaten

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal
Uitkomst	-2,6%						
Minimum		-28,2%	-9,8%	-6,1%	-3,1%	-4,0%	-28,2%
1e kwartiel		-0,8%	-0,4%	-0,3%	0,0%	-0,5%	-0,8%
2e kwartiel		1,2%	1,8%	0,6%	0,5%	0,1%	0,9%
3e kwartiel		5,1%	3,4%	1,9%	2,0%	0,9%	3,2%
Maximum		30,3%	11,5%	6,8%	6,2%	2,1%	30,3%

Tabel 8: Ontwikkeling rentabiliteit 2009-2012 (gemiddelden)

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal	Landelijk
2009	0,4%	0,2%	-0,9%	-0,6%	-1,6%	-0,8%	-0,6%	-0,6%
2010	-0,9%	-1,0%	-2,2%	-1,0%	-2,1%	-3,0%	-1,6%	-1,6%
2011	-0,8%	-0,3%	-1,1%	-0,2%	-0,7%	-1,7%	-0,7%	-0,7%
2012	-2,6%	1,5%	1,7%	0,7%	0,8%	-0,1%	1,2%	

Grafiek 3: Rentabiliteit 2009-2012 (gemiddelden)

Toelichting

- De inspectie hanteert als signaleringsnorm een bandbreedte van 0% tot 5%. Uw instelling heeft een uitkomst van -2,6%.
- De rentabiliteit is in het algemeen genomen verbeterd ten opzichte van 2011, waarbij gemiddeld genomen de instellingen een positief resultaat behaalden van 1,2%. In 2011 was ook reeds een verbetering van het resultaat zichtbaar, maar toen was er nog sprake van een gemiddeld verlies van 0,7%.
- Opvallend is dat vooral de grotere instellingen moeite hebben om een positief resultaat te realiseren. In 2012, maar ook in de jaren ervoor is, met wat kleine uitzonderingen, een patroon zichtbaar dat kleinere instellingen een relatief beter rendement scoren dan grotere instellingen.
- Bij alle groepen ontstaat op een zelfde moment een afname en later ook weer een toename van het rendement.
- Het valt op dat alle groepen meerdere jaren van toenemend verlies kenden voordat herstel intrad. Vooral een reductie van het personeelsbestand is een tijdrovend proces dat een snel herstel van het resultaat in de weg staat.

Kapitalisatiefactor

Het kengetal kapitalisatiefactor wordt berekend met de volgende formule:

$$(totaal\ vermogen - waarde\ gebouwen\ en\ terreinen) / totaal\ baten$$

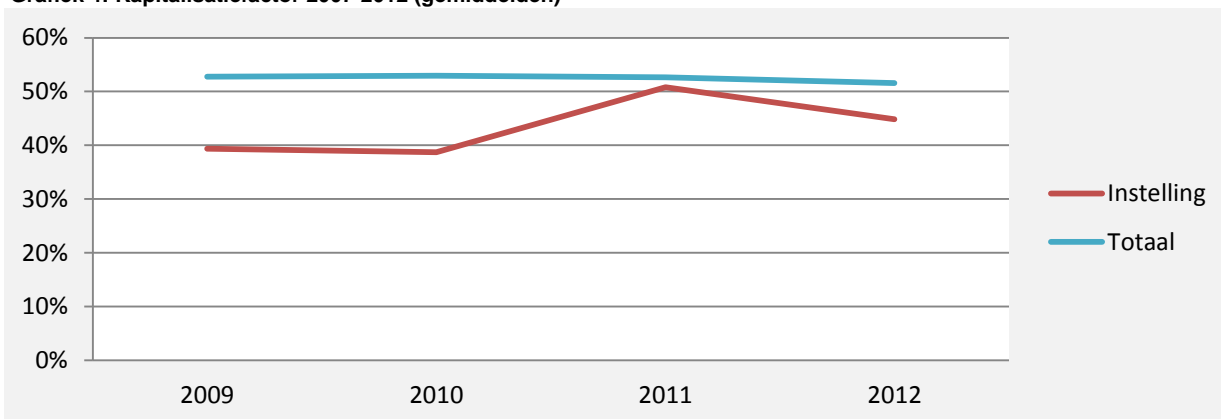
Tabel 9: Kwartaalresultaten

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal
Uitkomst	45%						
Minimum		1%	6%	23%	9%	28%	1%
1e kwartiel		29%	36%	36%	36%	32%	33%
2e kwartiel		57%	54%	56%	43%	37%	49%
3e kwartiel		75%	63%	73%	49%	44%	66%
Maximum		136%	99%	102%	72%	65%	136%

Tabel 10: Ontwikkeling kapitalisatiefactor 2007-2012 (gemiddelden)

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal
2009	39%	53%	59%	58%	41%	47%	53%
2010	39%	57%	55%	58%	40%	44%	53%
2011	51%	58%	53%	56%	43%	40%	53%
2012	45%	56%	51%	57%	42%	40%	52%

Grafiek 4: Kapitalisatiefactor 2007-2012 (gemiddelden)

Toelichting

- Bij instellingen voor het primair onderwijs is de kapitalisatiefactor de afgelopen jaren vrijwel ongewijzigd gebleven, met uitzondering van instellingen in groep II en groep V waar in beide gevallen een afname is van 9 procentpunten.
- De kapitalisatiefactor wordt door de inspectie van het onderwijs gesplitst in een financieringsfunctie, transactiefunctie en een liquiditeitsfunctie. In het kader van dit benchmarkonderzoek hebben wij geen nadere onderverdeling aangebracht naar deze onderdelen.

Weerstandsvermogen

Het kengetal weerstandsvermogen wordt berekend met de volgende formule:
(*eigen vermogen / totaal baten*)

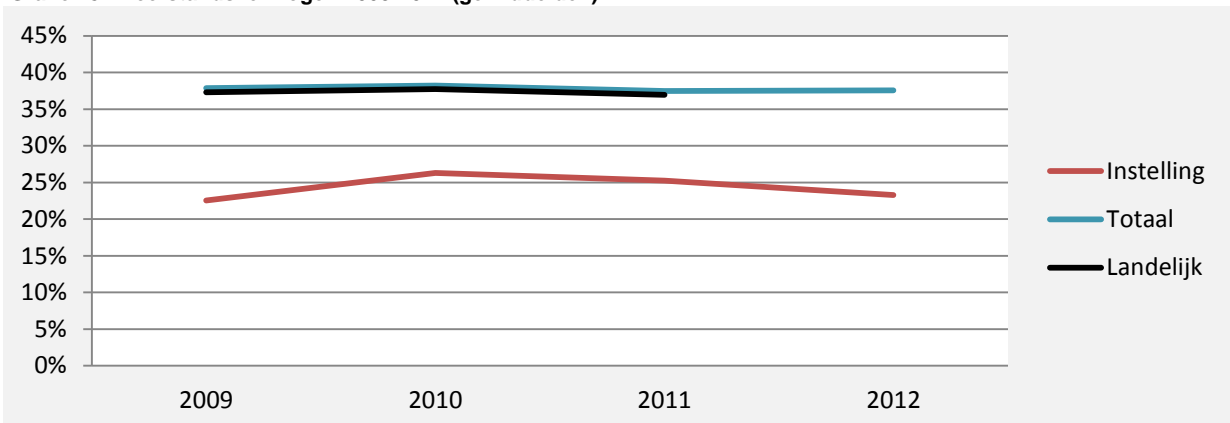
Tabel 11: Kwartaalresultaten

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal
Uitkomst	23%						
Minimum		-9%	-3%	12%	9%	13%	-9%
1e kwartiel		19%	27%	20%	23%	15%	20%
2e kwartiel		39%	38%	38%	29%	20%	33%
3e kwartiel		65%	54%	57%	33%	29%	53%
Maximum		102%	109%	84%	67%	53%	109%

Tabel 12: Ontwikkeling weerstandsvermogen 2009-2012 (gemiddelden)

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal	Landelijk
2009	23%	39%	44%	42%	26%	29%	38%	37%
2010	26%	42%	40%	42%	27%	27%	38%	38%
2011	25%	42%	39%	39%	31%	24%	37%	37%
2012	23%	42%	40%	40%	30%	23%	38%	

Grafiek 5: Weerstandsvermogen 2009-2012 (gemiddelden)

Toelichting

- De ontwikkeling van het weerstandsvermogen is erg wisselend. Er zijn groepen waarhet weerstandsvermogen licht toenement. Bij andere groepen is juist sprake van een licht tot matige afnamen van het weerstandsvermogen.
- Inmiddels hanteert de inspectie geen signaleringsnorm meer voor het weerstandsvermogen. Tot en met 2009 werd een bandbreedte gehanteerd (voor het voortgezet onderwijs) van 10% tot en met 40%. Uw instelling realiseerde een waarde van 0%.

Current ratio

Het kengetal current ratio wordt berekend met de volgende formule:

$$\text{vlottende activa} / \text{kortlopende schulden}$$

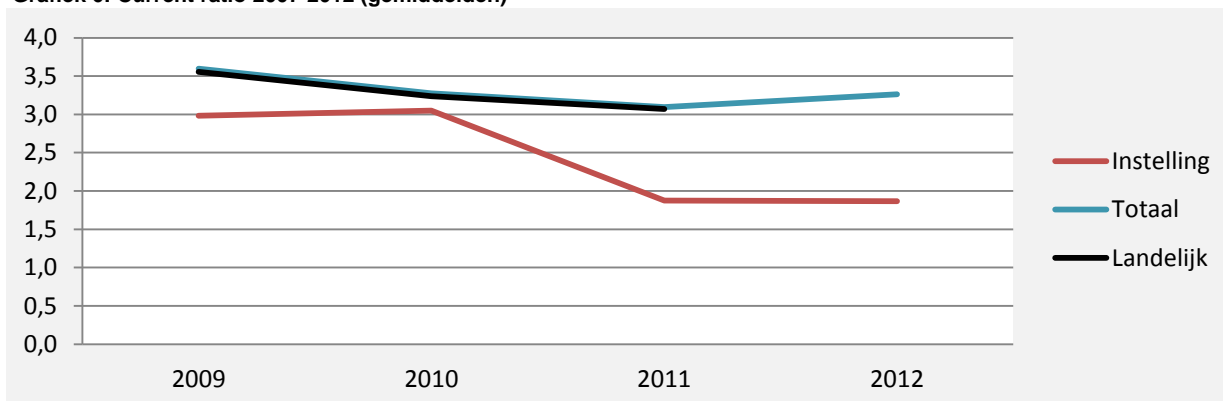
Tabel 13: Kwartaalresultaten

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal
Uitkomst	1,9						
Minimum		0,6	0,6	1,3	1,3	1,3	0,6
1e kwartiel		1,6	2,1	2,0	2,0	2,0	1,7
2e kwartiel		3,1	3,3	2,5	2,5	2,5	2,7
3e kwartiel		4,9	4,7	4,4	4,4	4,4	4,4
Maximum		11,1	11,5	9,7	9,7	9,7	11,5

Tabel 14: Ontwikkeling current ratio 2007-2012 (gemiddelden)

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal	Landelijk
2009	3,0	4,1	4,0	3,5	2,4	2,5	3,6	3,6
2010	3,0	4,0	3,3	3,3	2,2	1,8	3,3	3,2
2011	1,9	3,6	3,4	2,9	2,3	1,6	3,1	3,1
2012	1,9	3,6	3,6	3,3	2,5	1,9	3,3	

Grafiek 6: Current ratio 2007-2012 (gemiddelden)

Toelichting

- De onderwijsinspectie hanteert een bandbreedte van 0,5 tot 1,5 met betrekking tot de current ratio. Bij uw instelling bedraagt de current-ratio 1,9.
- Als gevolg van de beperkte mogelijkheden van onderpand op vaste activa binnen de sector primair onderwijs zijn wij van mening dat een current-ratio lager dan 1,0 voor deze sector als ongewenst moet worden beschouwd.
- De uitkomsten van de current ratio hangen omgekeerd evenredig samen met de omvang van de instelling. Hoe groter de instelling hoe lager de current-ratio. Kennelijk beseffen kleinere instellingen dat zij relatief zwaardere getroffen kunnen worden door incidentele tegenvallers, waarvoor zij een hogere buffer aanhouden dan grotere instellingen.

Werkkapitaalratio 1

Het kengetal werkkapitaalratio 1 wordt berekend met de volgende formule:

$$(vlottende\ activa - kortlopende\ schulden) / balans\ totaal$$

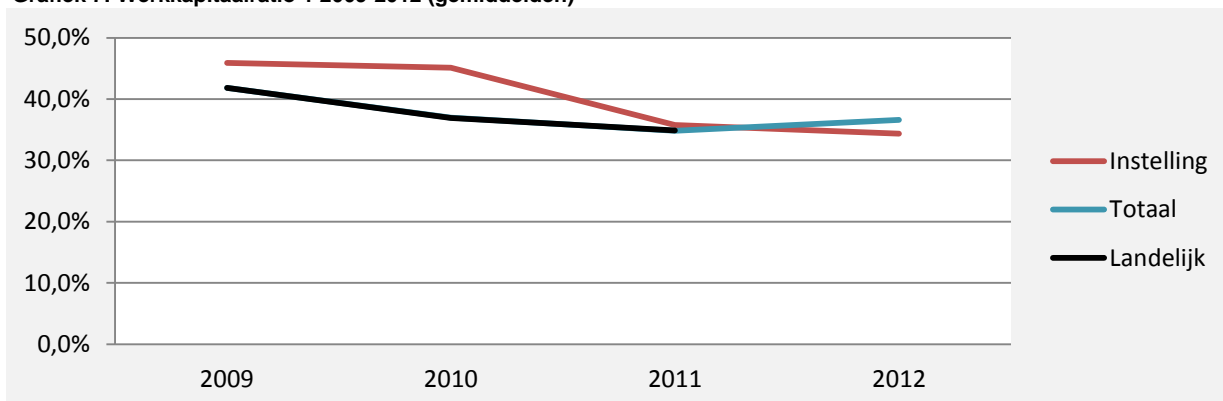
Tabel 15: Kwartielresultaten

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal
Uitkomst	34,3%						
Minimum		-58,1%	-45,6%	11,2%	5,2%	-1,4%	-58,1%
1e kwartiel		19,9%	26,1%	27,5%	28,2%	15,0%	23,9%
2e kwartiel		45,1%	42,2%	39,3%	34,3%	23,9%	38,1%
3e kwartiel		55,6%	60,8%	49,9%	42,5%	29,5%	53,6%
Maximum		78,9%	74,9%	72,1%	57,4%	51,6%	78,9%

Tabel 16: Ontwikkeling werkkapitaalratio 1 2009-2012 (gemiddelden)

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal	Landelijk
2009	45,9%	46,1%	44,0%	41,0%	32,8%	35,3%	41,8%	41,8%
2010	45,1%	41,8%	38,2%	39,1%	29,1%	22,4%	37,0%	36,9%
2011	35,8%	38,7%	37,6%	36,0%	29,1%	18,2%	34,8%	34,9%
2012	34,3%	36,8%	40,1%	39,6%	34,6%	24,1%	36,6%	

Grafiek 7: Werkkapitaalratio 1 2009-2012 (gemiddelden)

Toelichting

— Het nadeel van het gebruik van het kengetal current ratio is dat deze erg gunstig kan zijn in een situatie met relatief weinig schulden, terwijl het werkkapitaal (de feitelijke liquiditeitspositie) laag is. Dit is de reden dat wij voor de beoordeling van de liquiditeit een tweede kengetal gebruiken, te weten de werkkapitaalratio. Met dit kengetal wordt het werkkapitaal (vlottende activa - kortlopende schulden) gerelateerd aan het balans totaal (werkkapitaalratio 1) of aan de totale baten (werkkapitaalratio 2).

— Globaal genomen geldt dat hoe groter de instelling hoe lager de buffer voor de liquiditeit is.

— De ontwikkeling van werkkapitaalratio 1 heeft een sterke samenhang met de ontwikkeling van het resultaat. In jaren met een negatief resultaat neemt het werkkapitaalratio 1 af, terwijl in jaren van een positief resultaat de waarde van het kengetal toeneemt. Het rendement raakt is daarmee direct van invloed op de liquiditeitspositie. Dit is op zich niet vreemd omdat het relatieve aandeel van vaste activa en langlopende schulden op het balans totaal klein is.

Werkkapitaalratio 2

Het kengetal werkkapitaalratio wordt berekend met de volgende formule:

$$(vlottende activa - kortlopende schulden) / totaal baten$$

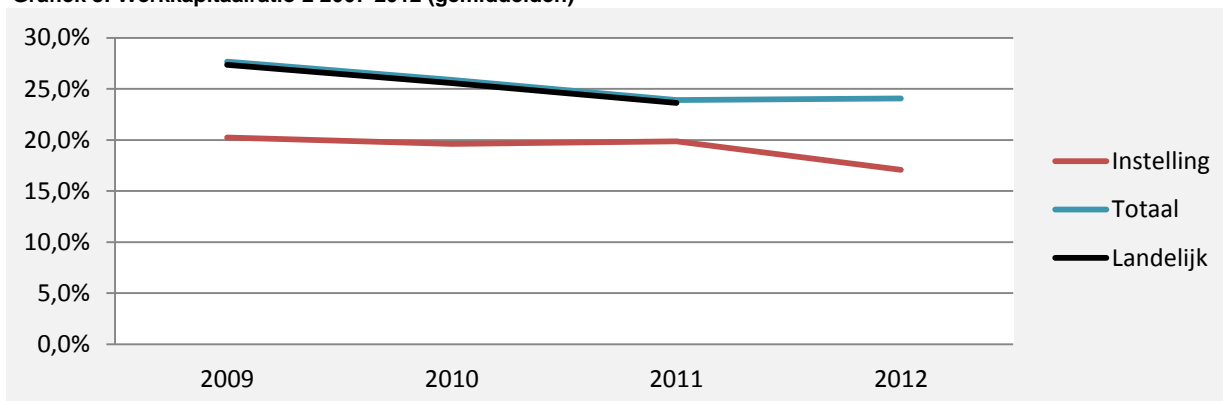
Tabel 17: Kwartaalresultaten

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal
Uitkomst	17,1%						
Minimum		-13,7%	-6,6%	3,7%	1,4%	-0,7%	-13,7%
1e kwartiel		9,0%	12,1%	10,0%	11,6%	4,9%	9,6%
2e kwartiel		23,6%	24,1%	16,5%	16,3%	9,2%	18,2%
3e kwartiel		43,6%	38,3%	36,3%	20,9%	11,4%	36,1%
Maximum		97,7%	80,5%	76,6%	46,7%	25,4%	97,7%

Tabel 18: Ontwikkeling werkkapitaalratio 2 2009-2012 (gemiddelden)

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal	Landelijk
2009	20,2%	31,4%	32,8%	27,8%	15,9%	17,8%	27,7%	27,3%
2010	19,6%	32,4%	27,2%	27,7%	13,9%	10,9%	25,9%	25,6%
2011	19,9%	29,2%	26,0%	24,8%	15,1%	7,9%	23,9%	23,6%
2012	17,1%	27,4%	26,6%	26,3%	16,7%	10,2%	24,1%	

Grafiek 8: Werkkapitaalratio 2 2007-2012 (gemiddelden)

Toelichting

- Wij zijn van mening dat het werkkapitaal bij instellingen voor primair onderwijs het best gerelateerd kan worden aan de totale baten, omdat de beschikbare kasstromen overwegend ingezet worden voor posten die verantwoord worden in de exploitatierekening, zoals de maandelijks salarissen en uitgaven voor materiële kosten en slechts in beperkte(re) mate voor investeringen of onttrekkingen aan voorzieningen.
- De uitkomsten van werkkapitaalratio 1 per groep liggen dicht bij elkaar dan bij werkkapitaalratio 2. Hieruit kan worden geconcludeerd dat grote instellingen een relatief kleiner balanstotaal hebben dan kleine instellingen.

Aanbevelingen

- Wij adviseren onderwijsinstellingen hun financieel beleid primair te baseren op een meerjarenbegroting.
- In de meerjarenbegroting dient ook de flexibiliteit te worden gezocht in formatie en materiële uitgaven, zodat jaarlijkse (onvoorziene) fluctuaties in leerlingaantallen zoveel mogelijk opgevangen kunnen worden.
- Flexibiliteit is te realiseren door het realiseren en in stand houden van een flexibele ruimte in de formatie. Is dat niet mogelijk dan is het advies om uit te gaan van een hoger risicoprofiel. Zo nodig dient daarbij de gewenste solvabiliteit naar boven te worden bijgesteld. Om dit te kunnen bereiken zal ruimte gevonden moeten worden om het rendement te verbeteren.
- De jaarbegroting dient primair te zijn gericht op een nadere invulling van de meerjarenbegroting en het treffen van maatregelen voor zaken die bij het opstellen van de meerjarenbegroting niet zijn voorzien.
- De meerjarenbegroting dient jaarlijks opnieuw te worden herzien om de effecten van nieuwe ontwikkelingen zo snel mogelijk in het strategische (financiële) kader te kunnen verdisconteren.
- Gezien het feit dat instellingen voor primair onderwijs nauwelijks beschikken over mogelijke onderpanden (vaste activa) adviseren wij een current ratio die zich beweegt in een bandbreedte van 1,0 tot 2,0.
- Een goed financieel risicomanagement maakt inzichtelijk welke financiële risico's niet afgedekt kunnen worden. Dit is vervolgens bepalend voor het te volgen beleid om voldoende weerstandsvermogen én een voldoende buffer aan liquiditeiten te bereiken.

5. Balans

Samengevatte balans

Tabel 19: Procentuele verdeling van de balansposten

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal
1.1 Immateriële vaste activa	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
1.2 Materiële vaste activa	26%	31%	30%	30%	35%	35%	32%
1.3 Financiële vaste activa	0%	2%	3%	6%	4%	10%	4%
1.4 Voorraden	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
1.5 Vorderingen	13%	16%	15%	15%	16%	22%	16%
1.6 Effecten	0%	0%	1%	0%	0%	1%	0%
1.7 Liquide middelen	61%	50%	50%	49%	45%	33%	48%
Totaal activa	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
2.1 Eigen vermogen	47%	58%	63%	62%	63%	55%	60%
2.2 Voorzieningen	13%	11%	11%	14%	10%	14%	11%
2.3 Langlopende schulden	0%	1%	0%	0%	0%	0%	1%
2.4 Kortlopende schulden	40%	30%	26%	24%	27%	31%	28%
Totaal passiva	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel 20: Balansposten gerelateerd aan het aantal leerlingen (in euro's)

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal
1.1 Immateriële vaste activa	0	1	0	0	2	0	1
1.2 Materiële vaste activa	668	966	776	849	797	691	854
1.3 Financiële vaste activa	0	90	99	260	97	246	131
1.4 Voorraden	0	0	0	0	0	0	0
1.5 Vorderingen	334	391	362	388	362	436	384
1.6 Effecten	0	0	27	2	0	15	8
1.7 Liquide middelen	1.569	1.780	1.521	1.603	1.091	684	1.498
Totaal activa	2.572	3.229	2.785	3.102	2.348	2.073	2.876
2.1 Eigen vermogen	1.206	2.172	1.929	2.022	1.500	1.155	1.907
2.2 Voorzieningen	346	274	255	373	232	280	278
2.3 Langlopende schulden	0	60	9	13	7	12	29
2.4 Kortlopende schulden	1.020	723	592	694	609	625	662
Totaal passiva	2.572	3.229	2.785	3.102	2.348	2.073	2.876

Toelichting

- Bij een grotere instelling is een lager bedrag per leerling geïnvesteerd in materiële vaste activa, terwijl ook minder liquide middelen beschikbaar zijn.
- Wellicht in samenhang met het bovengenoemde punt is het eigen vermogen bij kleinere instellingen beduidend groter dan bij grotere instellingen.

Materiële vaste activa

Tabel 21: procentuele verdeling van de posten binnen de rubriek materiële vaste activa

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal
Gebouwen en terreinen	22%	17%	18%	13%	16%	9%	16%
Inventaris en apparatuur	62%	63%	69%	73%	66%	69%	67%
Andere vaste bedrijfsmid.	16%	20%	13%	14%	18%	22%	18%
In uitvoering en vooruitbet.	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel 22: Posten van de materiële vaste activa gerelateerd aan het aantal leerlingen (in euro's)

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal
Gebouwen en terreinen	145	216	178	143	148	72	174
Inventaris en apparatuur	407	546	489	586	504	460	524
Andere vaste bedrijfsmid.	106	214	113	114	136	152	158
In uitvoering en vooruitbet.	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	659	976	780	843	788	684	856

Tabel 23: Afschrijvingen per leerling (in euro's)

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal
Uitkomst	146						
Minimum		48	51	72	80	93	48
1e kwartiel		97	107	108	122	112	107
2e kwartiel		129	130	119	130	115	129
3e kwartiel		192	147	150	150	130	151
Maximum		261	203	190	245	150	261

Tabel 24: Afschrijvingen ten opzichte van de boekwaarde van gebouwen en terreinen

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal
Uitkomst	14,5%						
Minimum		0%	0%	0%	-10%	0%	-10%
1e kwartiel		0%	0%	0%	0%	0%	0%
2e kwartiel		0%	0%	0%	3%	5%	0%
3e kwartiel		10%	6%	6%	5%	10%	8%
Maximum		100%	100%	14%	25%	33%	100%

Tabel 25: Afschrijvingen ten opzichte van de boekwaarde van inventaris en apparatuur

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal
Uitkomst	19,2%						
Minimum		3%	0%	0%	-30%	3%	-30%
1e kwartiel		7%	8%	9%	12%	12%	8%
2e kwartiel		14%	13%	14%	15%	15%	14%
3e kwartiel		19%	17%	15%	18%	17%	18%
Maximum		33%	27%	18%	38%	20%	38%

Tabel 26: Afschrijvingen ten opzichte van de boekwaarde van andere vaste bedrijfsmiddelen

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal
Uitkomst	19,1%						
Minimum		0%	0%	4%	-17%	-4%	-17%
1e kwartiel		6%	7%	8%	8%	14%	7%
2e kwartiel		16%	19%	16%	16%	16%	17%
3e kwartiel		22%	26%	21%	19%	21%	22%
Maximum		100%	100%	100%	23%	55%	100%

Toelichting

- De omvang van de instelling lijkt van invloed te zijn op de hoogte van de boekwaarde van de gebouwen en terreinen. Met andere woorden grotere instellingen kunnen de activa efficiënter benutten dan kleinere instellingen en/of kunnen goedkoper inkopen.
- Een percentage van afschrijvingen in procenten van de boekwaarde dat hoger is dan twee keer het gehanteerde afschrijvingspercentage kan een signaal zijn voor verouderde activa.

Totaal Op totaalniveau is voor de volgende bedragen geïnvesteerd en afgeschreven:

Totaal geïnvesteerd door alle Instellingen	18.064.000
Totaal afgeschreven door alle Instellingen	16.306.000

Op totaalniveau is er een goed evenwicht tussen de investeringen en de afschrijvingen. Het hogere bedrag voor de investeringen ten opzichte van de afschrijvingen kan voornamelijk worden verklaard uit de inflatie, waardoor bij vervanging meer betaald moet worden dan in het verleden voor vergelijkbare investering.

Voorzieningen

De voorzieningen kennen naar hun aard een relatief grote onzekerheid. Daarnaast zijn er tal van methodieken om de hoogte van de voorzieningen te bepalen. Omdat de jubileavoorziening en de voorziening groot onderhoud in nagenoeg alle jaarrekeningen is opgenomen, hebben wij deze twee voorzieningen eruit gelicht voor een nadere analyse.

Tabel 27: procentuele verdeling van de posten binnen de rubriek voorzieningen

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal
Personele voorzieningen							
Reorganisatievoorziening	0%	0%	0%	0%	2%	4%	1%
Wachtgeldvoorziening	0%	3%	0%	6%	0%	0%	2%
Jubileavoorziening	10%	42%	43%	11%	31%	20%	34%
Overige	3%	7%	7%	3%	7%	4%	6%
Verliesgevende contr.	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Overige voorzieningen							
Onderhoudsvoorziening	87%	48%	50%	80%	60%	72%	57%
Overige	0%	0%	1%	0%	0%	0%	0%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Toelichting

- De grootste voorziening is de onderhoudsvoorziening. De personele voorzieningen (jubilea en overige) nemen de tweede en derde plaats in wat betreft de omvang. Andere voorzieningen zoals reorganisatie- en wachtgeldvoorzieningen kunnen voor individuele instellingen een relatief grote omvang hebben; gemiddeld genomen is de omvang relatief klein.

Jubileumvoorziening

Tabel 28: Saldo jubileumvoorziening per 31 december 2012 gerelateerd aan het aantal fte (in euro's)

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal
Uitkomst	590						
Minimum		203	529	538	216	506	203
1e kwartiel		637	649	575	563	568	590
2e kwartiel		698	933	617	665	723	701
3e kwartiel		921	1.122	700	866	996	971
Maximum		1.782	1.451	1.834	1.089	1.413	1.834

Toelichting

- Van niet alle instellingen bleken de gegevens over de personeelsformatie bekend te zijn in de databases van DUO. Daarom zijn deze instellingen niet verwerkt in de tabel.
- Opvallend is de grote spreiding in de omvang van de jubileavoorziening. Dit kan worden veroorzaakt door de opbouw van het personeelsbestand of door het hanteren van verschillende methodieken. Gezien de grote verschillen tussen minima en maxima vermoeden wij dat het hanteren van verschillende methodieken voor de bepaling van de voorziening de grootste verklaring zijn voor de verschillen.

6. Resultatenrekening

Samengevatte resultatenrekening

Tabel 29: Procentuele verdeling van de posten uit de Staat van Baten en Lasten (totaal baten = 100%)

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal
3.1 Rijksbijdragen	97,4%	90,2%	90,1%	91,6%	92,7%	93,9%	91,0%
3.2 Overige overheidsbij.	0,5%	1,7%	2,3%	1,8%	1,5%	1,7%	1,8%
3.4 Baten werk in opdr.	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
3.5 Overige baten	2,1%	8,1%	7,6%	6,6%	5,9%	4,5%	7,1%
Totaal baten	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
4.1 Personeelslasten	83,0%	79,4%	81,0%	81,9%	81,7%	83,3%	80,8%
4.2 Afschrijvingen	2,9%	2,7%	2,6%	2,6%	2,7%	2,4%	2,6%
4.3 Huisvestingslasten	7,6%	6,4%	5,2%	6,4%	6,3%	6,4%	6,1%
4.4 Overige lasten	9,4%	10,5%	10,1%	9,2%	9,0%	8,6%	9,8%
Totaal lasten	102,9%	98,9%	98,9%	100,1%	99,7%	100,8%	99,4%
Saldo baten en lasten	-2,9%	1,1%	1,1%	-0,1%	0,3%	-0,8%	0,6%
Financiële baten en I.	0,3%	0,5%	0,6%	0,8%	0,5%	0,6%	0,6%
Resultaat	-2,6%	1,6%	1,7%	0,7%	0,8%	-0,2%	1,2%

Tabel 30: Posten Staat van Baten en Lasten gerelateerd aan het aantal leerlingen (in euro's)

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V	Totaal
3.1 Rijksbijdragen	4.971	4.833	4.485	4.618	4.716	4.677	4.686
3.2 Overige overheidsbij.	25	95	127	108	81	85	102
3.4 Baten werk in opdr.	0	0	0	0	0	0	0
3.5 Overige baten	108	456	383	414	300	225	390
Totaal baten	5.105	5.384	4.995	5.140	5.097	4.988	5.178
4.1 Personeelslasten	4.237	4.254	4.039	4.194	4.165	4.163	4.171
4.2 Afschrijvingen	146	139	126	129	139	120	133
4.3 Huisvestingslasten	386	349	266	338	323	319	321
4.4 Overige lasten	481	571	502	475	454	426	511
Totaal lasten	5.250	5.314	4.933	5.135	5.081	5.028	5.136
Saldo baten en lasten	-146	71	61	5	16	-40	42
Financiële baten en I.	16	23	28	41	26	31	28
Resultaat	-130	94	89	46	42	-9	70

—

Er is nauwelijks een verband tussen de grootte van het bestuur en de hoogte van de rijksbijdragen per leerling. Dit wordt veroorzaakt doordat de gemiddelde schoolgrootte bepalend is voor extra bekostiging.

Verdeling personeel

Tabel 31: gemiddelde leeftijd per leeftijdscategorie van het personeel

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V
Gemiddelde leeftijd	49,6	45,8	46,4	45,4	47,5	47,8
<u>Aantal Fte per categorie:</u>						
Leeftijd t/m 25 jaar	0,0	0,6	1,7	4,2	3,3	8,7
Leeftijd tussen 25 en 35 jaar	19,4	2,6	7,9	17,3	34,6	70,6
Leeftijd tussen 35 en 45 jaar	14,2	2,0	4,7	12,6	23,0	44,5
Leeftijd tussen 45 en 55 jaar	24,6	2,9	7,0	18,4	34,0	71,1
Leeftijd tussen 55 en 65 jaar	32,3	2,8	6,7	14,9	35,0	74,4
<u>Percentuele verdeling:</u>						
Leeftijd t/m 25 jaar	0%	6%	6%	6%	3%	3%
Leeftijd tussen 25 en 35 jaar	21%	24%	28%	26%	27%	26%
Leeftijd tussen 35 en 45 jaar	16%	19%	17%	19%	18%	17%
Leeftijd tussen 45 en 55 jaar	27%	26%	25%	27%	26%	26%
Leeftijd tussen 55 en 65 jaar	36%	25%	24%	22%	27%	28%

Toelichting

— De leeftijdsgroepen zijn relatief evenwichtig verdeeld met uitzondering van de leeftijdsgroep tussen de 35 en 45 jaar. Van deze leeftijdsgroep relatief weinig mensen werkzaam in het onderwijs.

Tabel 32: verdeling vast en tijdelijk personeel in Fte

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V
Totaal personeel in Fte	90,6	10,9	28,0	67,6	130,0	269,5
<u>Aantal Fte per categorie:</u>						
Vast personeel	88,8	9,8	26,3	63,2	125,1	258,9
Tijdelijk personeel	1,9	1,1	1,7	4,4	5,0	10,6
<u>Percentuele verdeling:</u>						
Vast personeel	98%	90%	94%	93%	96%	96%
Tijdelijk personeel	2%	10%	6%	7%	4%	4%

Toelichting

— Voor een goede interpretatie van de flexibele ruimte is het ook van belang om de omvang van de inzet van personeel niet in loondienst te betrekken.

Tabel 33: Aantal leerlingen per Fte per categorie

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V
Aantal leerlingen per Fte	16,9	14,9	15,5	15,7	16,6	16,0
Directie	139,2	169,6	254,5	233,2	200,3	180,5
OP	22,3	18,7	19,5	21,8	20,2	19,7
OOP	162,0	196,8	172,9	244,3	207,9	169,8

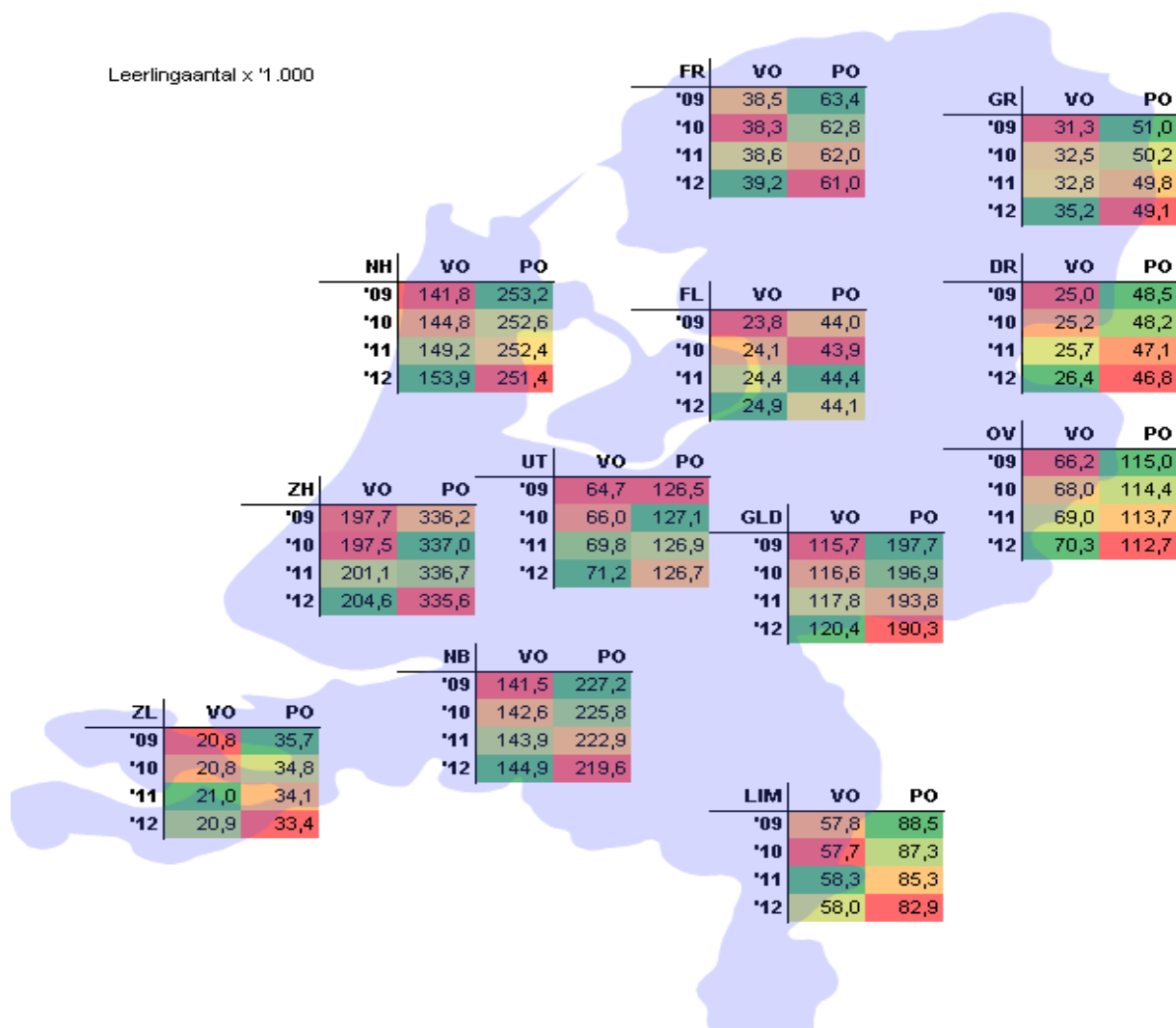
Tabel 34: Personeelslasten per Fte (in euro's)

	Instelling	Groep I	Groep II	Groep III	Groep IV	Groep V
Personeelslast per Fte	71.561	61.920	61.296	63.881	68.424	66.091
Minimum		40.155	51.650	55.410	61.284	58.134
1e kwartiel		58.696	57.326	60.067	63.414	61.382
2e kwartiel		61.458	61.975	62.760	66.017	64.402
3e kwartiel		65.079	63.722	63.995	73.131	69.675
Maximum		89.749	82.104	94.083	81.632	82.128

7. Leerlingenaantallen

Aantal leerlingen per provincie

Het fenomeen 'krimp' krijgt bij veel instellingen een steeds grotere impact op het beleid. Bij veel instellingen voor het primair onderwijs is al enkele jaren sprake van afname van in het leerlingenaantal. De vraag is of zich dit laat verklaren doordat de instelling zich bevindt in een krimpgebied, of dat er sprake is van andere factoren. In onderstaand schema wordt per provincie het leerlingenaantal gepresenteerd zowel voor het primair onderwijs (PO) als voor het voortgezet onderwijs (VO).

Colofon

Het benchmarkrapport is opgesteld door Van Ree Onderwijsadviseurs, een onderdeel van van Van Ree Accountants. Ondanks de zorgvuldige wijze waarop het rapport is opgesteld, kan er natuurlijk altijd iets mis gaan. Van Ree Accountants kan niet aansprakelijk worden gesteld voor de gevolgen van eventuele onjuistheden in dit rapport. Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met uw contactpersoon.

Kantoor Alphen aan den Rijn

drs. J. (Jaap) Bergman RA

Leidse Schouw 2
2408 AE Alphen aan den Rijn
Postbus 352
2400 AJ Alphen aan den Rijn
T (0172) 78 21 30
E-mail: alphenaandenrijn@vanreeacc.nl
www.onderwijsaccountant.nl

Kantoor Barneveld

M.A. (Marien) Rozendaal RA

Koolhovenstraat 11
3772 MT Barneveld
Postbus 272
3770 AG Barneveld
T (0342) 40 85 08
F (0342) 40 81 41
E-mail: barneveld@vanreeacc.nl
www.onderwijsaccountant.nl

Kantoor Geldermalsen

J. (Johan) Berkouwer MSc RA

De Panoven 29A
4191 GW Geldermalsen
Postbus 241
4190 CE Geldermalsen
T (0345) 58 90 00
F (0345) 58 13 59
E-mail: geldermalsen@vanreeacc.nl
www.onderwijsaccountant.nl

Tevens gevestigd in Doorn.